

Nr 863

Av herr **Arvidson**, om viss ändring av skollagens bestämmelser angående undervisningens målsättning.

Skollagens första paragraf lyder: »Den genom samhällets försorg bedrivna undervisningen av barn och ungdom har till syfte att meddela eleverna kunskaper och öva deras färdigheter samt i samarbete med hemmen främja elevernas utveckling till harmoniska människor och till dugliga och ansvarskännande samhällsmedlemmar.» Som synes räknas här med en *dubbel* målsättning för skolan, å ena sidan kunskaps- och färdighetsförmedling, å andra sidan främjandet av elevens personlighetsutveckling.

Paragrafens lydelse motsvarar inte intentionerna i 1957 års skolberednings betänkande Grundskolan (SOU 1961: 30, s. 150), inte heller den uppfattning som ligger till grund för Kungl. Maj:ts ställningstagande i den stora grundskolepropositionen (1962: 54), till vilken riksdagen anslöt sig.

Skolberedningen fastslår: »Skolans mål kan i korthet anges vara att söka hjälpa varje elev till en allsidig utveckling.» Beredningen understryker, att »skolans mål är att uppfatta såsom en helhet». I sin kommentar härtill säger beredningen:

»När man tidigare sökt bestämma skolans mål, har man stundom ställt upp begreppen fostran och undervisning som väsentligt åtskilda. Fostran har angivits innebära 'karaktärens utformande, känslö- och viljelivets utveckling, de allmänna personliga egenskapernas daning', medan undervisning betecknats som 'bibringandet av kunskaper och färdigheter'. Senare målsättningsdiskussion har visat, att denna tudelning är mindre lämplig bl. a. med hänsyn till dess praktiska konsekvenser. All undervisning innebär ju i realiteten en påverkan på personligheten, antingen vi medvetet åsyftar det eller inte. Undervisningen har sålunda en fostrande effekt. Men individens fostran är det i grunden väsentligare, och begreppet undervisning måste därför vid en målsättning, som huvudsakligen bygger på värderingar, underordnas begreppet fostran.»

Kungl. Maj:t och riksdagen anslöt sig till dessa synpunkter. Utformningen av skollagens första paragraf är därför inte i överensstämmelse med lagstiftarens mening.

I avsnittet »Mål och riktlinjer» i läroplanen för grundskolan, s. 13, citerar skolöverstyrelsen målsättningsparagrafen och fortsätter: »I överensstämmelse härmed blir målet för den nioåriga obligatoriska grundskolan, som det uttalats av Kungl. Maj:t och riksdagen, att den i samarbete med hemmen skall främja elevernas allsidiga utveckling samt därvid meddela eleverna kunskaper och öva deras fär-

digheter.» Skolöverstyrelsen har alltså med klar insikt om lagstiftarens mening känt sig tvungen att ge skolans målsättning en annan utformning än skollagens. Skollagens hävdande av en dubbel målsättning och skolöverstyrelsens hävdande av en enkel målsättning är ägnade att skapa förvirring. Skollagens formulering kan också ha »praktiska konsekvenser»: skolorna kan lätt återfalla i föreställningen, att skolan skall ge alla elever *bestämde* kunskaper och färdigheter, medan läroplanen energiskt hävdar att kraven på eleverna skall vara individualiserade, d. v. s. anpassade efter den enskildes förmåga och möjligheter.

I överensstämmelse med ovanstående föreslår jag följande formulering av skollagens första paragraf:

»Den genom samhällets försorg bedrivna undervisningen av barn och ungdom har till syfte att i samarbete med hemmen främja elevernas personliga utveckling samt därvid meddela eleverna kunskaper och öva deras färdigheter.»

Det föreslås alltså,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till ny lydelse av skollagens första paragraf i överensstämmelse med ovanstående.

Stockholm den 26 januari 1968

Stellan Arvidson (s)
